

Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament Parlament Ewropew Europees Parlement Parlement Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet

DET EUROPÆISKE RÅD

Det Europæiske Råd består af medlemsstaternes stats- og regeringschefer og har til opgave at tilføre Unionen den nødvendige fremdrift i dens udvikling og fastlægge de overordnede politiske retningslinjer. Kommissionens formand er også medlem, men uden stemmeret. Formanden for Europa-Parlamentet taler desuden til Det Europæiske Råd i begyndelsen af dets møder. Med Lissabontraktaten blev Det Europæiske Råd etableret som en af EU's institutioner, og dets formand fik en længere mandatperiode.

RETSGRUNDLAG

Artikel 13, 15, 26, 27 og 42, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Union (TEU).

HISTORIE

Topmøderne mellem EU-medlemsstaternes stats- og regeringschefer finder i dag sted i Det Europæiske Råd. Det første af disse topmøder fandt sted i februar 1961 i Paris og blev hyppigere efter 1969.

På topmødet i Paris i februar 1974 blev det besluttet, at møderne mellem stats- og regeringscheferne fremover skulle afholdes regelmæssigt under betegnelsen »Det Europæiske Råd« og have til formål at vedtage en overordnet strategi til behandling af problemerne i forbindelse med den europæiske integrationsproces og sikre en egentlig samordning af Unionens aktiviteter.

Ved fællesakten (1986) blev Det Europæiske Råd for første gang forankret i fællesskabstraktaterne, bl.a. med angivelse af dets sammensætning og fastlæggelse af halvårige møder.

I Maastrichttraktaten (1992) blev Det Europæiske Råds rolle i EU's institutionelle proces formelt fastlagt.

Med Lissabontraktaten blev Det Europæiske Råd en fuldgyldig EU-institution (artikel 13 i TEU), og dets opgaver defineret. De består i, at »Det Europæiske Råd tilfører Unionen den fremdrift, der er nødvendig for dens udvikling, og fastlægger dens overordnede politiske retningslinjer og prioriteter« (artikel 15 i TEU). Det Europæiske Råd og Rådet for Den Europæiske Union (herefter »Rådet«) er blevet enige om at dele sektion II i EU's budget (artikel 43, litra b), i finansforordningen), hvilken er grunden til, at EU's almindelige budget kun har ti sektioner og ikke elleve, selv om Det Europæiske Råd og Rådet er to adskilte institutioner.

OPBYGNING

Det Europæiske Råd indkaldes af formanden og består foruden denne af de 28 medlemsstaters stats- og regeringschefer samt Kommissionens formand (artikel 15, stk. 2, i TEU). Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik deltager også i dets arbejde. Normalt indbydes Europa-Parlamentets formand til at tage ordet ved begyndelsen af mødet (artikel 235, stk. 2, i TEUF).

Formanden vælges af Det Europæiske Råd selv for en periode på to et halvt år, som kan fornyes én gang, og repræsenterer EU over for omverdenen.

Det Europæiske Råd træffer almindeligvis afgørelse ved konsensus, men en række vigtige udnævnelser afgøres med kvalificeret flertal (navnlig valget af dets egen formand, valget af kandidaten til posten som formand for Kommissionen samt udnævnelsen af den højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik og formanden for Den Europæiske Centralbank).

Det Europæiske Råd holder normalt møde mindst fire gange om året. Siden 2008 har Det Europæiske Råd mødtes hyppigere, navnlig under finanskrisen og den efterfølgende gældskrise i euroområdet. På det seneste har migrationsstrømmene til EU og de interne sikkerhedsspørgsmål i høj grad lagt beslag på Det Europæiske Råds opmærksomhed.

Siden 2016 har stats- og regeringscheferne også holdt møder i et EU-27-format uden Det Forenede Kongerige. Disse møder var i første omgang uformelle, dvs. indtil Det Forenede Kongerige formelt afgav meddelelse om sin udtræden af EU i henhold til artikel 50 i TEU i marts 2017. Efter denne meddelelse har EU-27-landene afholdt en række formelle møder i regi af »Det Europæiske Råd (artikel 50)« sideløbende med de ordinære møder.

Derudover mødes medlemmerne af Det Europæiske Råd i formatet »regeringskonferencer« (RK'er): her er der tale om konferencer mellem repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, som mødes for at drøfte og vedtage ændringer af EU's traktater. Inden Lissabontraktaten trådte i kraft i 2009, var dette den eneste procedure for traktatrevision. Den kaldes nu den »almindelige revisionsprocedure«. Regeringskonferencen indkaldes af formanden for Det Europæiske Råd og træffer afgørelse om traktatændringer med enstemmighed.

ROLLE

A. Det Europæiske Råds plads i EU's institutionelle system

I henhold til artikel 13 i TEU indgår Det Europæiske Råd i Unionens institutionelle ramme, men dets rolle består i at tilvejebringe en generel politisk fremdrift, og ikke at agere som et beslutningstagende organ i juridisk forstand. Kun undtagelsesvis træffer det afgørelser, der har juridiske virkninger for Unionen (jf. punkt C.2 nedenfor), men det har fået en række institutionelle beslutningsbeføjelser. Det Europæiske Råd kan nu vedtage bindende retsakter og kan i den forbindelse gøres til genstand for søgsmål ved Domstolen, herunder passivitetssøgsmål (artikel 265 i TEUF).

Artikel 7, stk. 2, i TEU giver Det Europæiske Råd bemyndigelse til efter godkendelse fra Europa-Parlamentet at indlede proceduren til suspendering af en medlemsstats rettigheder, hvis den pågældende medlemsstat groft har tilsidesat de principper, som Unionen bygger på.

B. Forbindelserne med de øvrige institutioner

Det Europæiske Råd træffer sine afgørelser på et fuldstændig uafhængigt grundlag, idet de i de fleste tilfælde hverken kræver et initiativ fra Kommissionen eller inddragelse af Europa-Parlamentet.

I Lissabontraktaten er der dog bevaret en organisatorisk forbindelse til Kommissionen, eftersom Kommissionens formand er ikke-stemmeberettiget medlem af Det Europæiske Råd, og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik deltager i drøftelserne. Desuden anmoder Det Europæiske Råd ofte Kommissionen om at fremlægge rapporter til brug under dets møder. I henhold til artikel 15, stk. 6, litra d), i TEU skal formanden for Det Europæiske Råd forelægge Europa-Parlamentet en rapport efter hvert møde i Det Europæiske Råd. Formanden mødes også hver måned med Parlamentets formand og ledere af de politiske grupper og indvilgede i februar 2011 i at besvare skriftlige spørgsmål fra medlemmerne af Europa-Parlamentet om sine egne politiske aktiviteter. Europa-Parlamentet kan også i et vist omfang gøre sin indflydelse gældende rent uformelt gennem sin formands tilstedeværelse på Det Europæiske Råds møder, gennem partiledernes møder i deres respektive europæiske politiske familier forud for Det Europæiske Råds møder og gennem de beslutninger, som Parlamentet vedtager om forskellige punkter på dagsordenen for Det Europæiske Råds møder, om resultaterne af Det Europæiske Råds møder og om de formelle rapporter, som Det Europæiske Råd forelægger det.

Med Lissabontraktaten blev Unionens nye højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik en ekstra aktør, der har til opgave at foreslå og udføre udenrigspolitiske tiltag på vegne af Det Europæiske Råd. Det Europæiske Råds formand varetager Unionens repræsentation udadtil i forbindelse med sager, der hører under den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, uden at dette berører de beføjelser, der er tildelt Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik.

C. Beføjelser

1. Institutionelt

Det Europæiske Råd tilføjer Unionen den fremdrift, der er nødvendig for dens udvikling, og fastlægger dens »overordnede politiske retningslinjer og prioriteter« (artikel 15, stk. 1, i TEU). Det træffer endvidere afgørelse med kvalificeret flertal om Rådets sammensætninger og om tidsplanen for de roterende formandskaber.

2. Foreign and security policy matters ([5.1.1](#)) and ([5.1.2](#))

Det Europæiske Råd fastlægger principperne og de overordnede retningslinjer for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP) og træffer afgørelse om fælles strategier til iværksættelse af denne politik (artikel 26 i TEU). Det Europæiske Råd træffer med

enstemmighed afgørelse om, hvorvidt det skal henstilles til medlemsstaterne gradvist at udforme en fælles forsvarspolitik, jf. artikel 42, stk. 2, i TEU.

Hvis en medlemsstat erklærer, at den af vigtige årsager, der vedrører den nationale politik, agter at stemme imod vedtagelsen af en afgørelse, kan Rådet med kvalificeret flertal anmode om, at sagen henvises til Det Europæiske Råd med henblik på enstemmig afgørelse (artikel 31, stk. 2, i TEU). Samme procedure kan anvendes, hvis nogle medlemsstater beslutter at etablere et forstærket samarbejde på dette område (artikel 20 i TEU).

3. Økonomisk styring og den flerårige finansielle ramme (FFR) (1.4.3.)

Siden 2009 har statsgældskrisen gjort Det Europæiske Råd og eurotopmøderne til de vigtigste aktører i håndteringen af efterdønningerne efter den globale bankkrise. Flere medlemsstater har modtaget finansielle hjælpepakker gennem ad hoc-aftaler eller midlertidige aftaler vedtaget af stats- og regeringscheferne og senere ratificeret i medlemsstaterne. I fremtiden vil den finansielle støtte blive kanaliseret gennem den permanente europæiske stabilitetsmekanisme. Medlemsstaternes regeringer har med aktiv deltagelse af Kommissionen, Europa-Parlamentet og Den Europæiske Centralbank udarbejdet en international traktat — traktaten om stabilitet, samordning og styring (også kaldet finanspagten) — der muliggør en strengere kontrol med medlemsstaternes budgetpolitik og socioøkonomiske politik. Dette rejser i stigende grad spørgsmål om Kommissionens og Europa-Parlamentets rolle i den økonomiske styring af euroområdet.

Det Europæiske Råd spiller også en vigtig rolle i forbindelse med det europæiske semester. På sine forårsmøder udsteder det retningslinjer for den makroøkonomiske politik, for finanspolitiske og strukturelle reformer og vækstfremmende politikker. På sine møder i juni godkender det henstillinger som et resultat af den vurdering af de nationale reformprogrammer, som Kommissionen har udarbejdet, og som er blevet drøftet i Rådet.

Det er også involveret i forhandlingerne om FFR, hvor det spiller en central rolle i forbindelse med opnåelse af politisk enighed om de vigtigste politiske elementer i FFR-forordningen, f.eks. udgiftslofter, udgiftsprogrammer og finansiering (indtægter).

4. Politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager (4.2.6)

På anmodning af et medlem af Rådet beslutter Det Europæiske Råd, om der kan indføres et forstærket samarbejde på et område, der vedrører ovennævnte samarbejde (artikel 20 i TEU). Med Lissabontraktaten er der indført adskillige nye passerellebestemmelser, der giver Det Europæiske Råd mulighed for at ændre beslutningsproceduren i Rådet fra enstemmighed til flertalsafgørelser (1.2.4.).

RESULTATER

Det Europæiske Råd har været effektivt med hensyn til at fastlægge de overordnede retningslinjer for EU's virksomhed. Den 27. juni 2014 nåede Det Europæiske Råd til enighed om fem prioriterede områder, der skal være retningsgivende for EU's arbejde i de næste fem år: 1) beskæftigelse, vækst og konkurrenceevne 2) indflydelse til og beskyttelse af borgerne 3) energi- og klimapolitikker 4) frihed, sikkerhed og

retfærdighed og 5) EU som en stærk global aktør. Disse prioriteter er beskrevet i et dokument med titlen »Strategisk dagsorden for Unionen i en tid med forandringer«. Det Europæiske Råd har også bidraget til at bringe EU's beslutningsproces ud af situationer, hvor forhandlingerne var gået i baglås.

Det Europæiske Råd har også bidraget til at bringe EU's beslutningsproces ud af situationer, hvor forhandlingerne har været fastlåst. På den anden side kan dets mellemstatslige karakter og beslutningsprocedurer generelt virke som en bremse for den europæiske integrations udvikling i en føderal retning. De institutionelle ændringer, som Lissabontraktaten har medført, er endnu ikke blevet evalueret. Det skal bemærkes, at formanden for Det Europæiske Råd regelmæssigt aflægger beretning for Europa-Parlamentet.

A. Udenrigs- og sikkerhedspolitik

Siden begyndelsen af 1990'erne har udenrigs- og sikkerhedspolitikken været et centralt emne på Det Europæiske Råds møder. Det Europæiske Råd har truffet en række beslutninger på området, herunder om:

- international sikkerhed og kampen mod terrorisme
- den europæiske naboskabspolitik og forbindelserne med Rusland
- forbindelserne med Middelhavslandene og Mellemøsten.

På mødet i Helsinki den 10.-11. december 1999 besluttede Det Europæiske Råd at styrke den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik ved at udvikle en militær og ikkemilitær krisestyringskapacitet.

På mødet i Bruxelles den 12. december 2003 vedtog Det Europæiske Råd den europæiske sikkerhedsstrategi.

Det Europæiske Råd nåede på mødet i Bruxelles den 22.-23. juni 2016 til enighed om behovet for at iværksætte et permanent struktureret samarbejde (PESCO) for at styrke Europas sikkerhed og forsvar. PESCO blev etableret ved Rådets afgørelse af 11. december 2017. Alle EU-landene med undtagelse af Danmark, Malta og Det Forenede Kongerige deltager i PESCO.

B. Udvidelse ([5.5.1](#))

Det Europæiske Råd har fastlagt betingelserne for hver enkelt udvidelsesrunde. I København i 1993 lagde det grunden til en ny udvidelsesbølge (Københavnskriterierne). På møderne de følgende år præciserede det optagelseskriterierne og de institutionelle reformer, der var nødvendige at gennemføre før optagelsen.

I København (den 12. og 13. december 2002) besluttede Det Europæiske Råd, at Cypern, Estland, Letland, Litauen, Malta, Polen, Slovakiet, Slovenien, Den Tjekkiske Republik og Ungarn kunne tiltræde den 1. maj 2004. Rumænien og Bulgarien tiltrådte EU den 1. januar 2007.

Den 3. oktober 2005 godkendte Rådet på sit møde i Luxembourg rammerne for forhandlingerne med Kroatien og Tyrkiet om deres tiltrædelse af EU.

Tiltrædelsestraktaten med Kroatien blev undertegnet den 9. december 2011, og Kroatien blev medlem den 1. juli 2013.

C. Institutionelle reformer

På sit møde i Tampere den 15.-16. oktober 1999 fastlagde Det Europæiske Råd den nærmere strategi for udarbejdelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder (4.1.2.). Det Europæiske Råd indkaldte på mødet i Helsinki (december 1999) til den regeringskonference, som skulle forberede Nicetraktaten.

Det Europæiske Råd besluttede på et møde i Laeken (14.-15. december 2001) at indkalde Konventet om Den Europæiske Unions Fremtid, som udarbejdede den forfatningstraktat, der senere led en ilde skæbne (1.1.4.). Efter to et halvt års institutionelt dødvande vedtog Det Europæiske Råd på mødet den 21.-22. juni 2007 et detaljeret mandat for den regeringskonference, som førte til underskrivelsen af Lissabontraktaten den 13. december 2007. Lissabontraktaten trådte i kraft den 1. december 2009 (1.1.5.). Den 25. marts 2011 vedtog det afgørelsen om at ændre artikel 136 i TEUF og dermed bane vej for oprettelsen af den europæiske stabilitetsmekanisme.

Den 29. juni 2018 vedtog Det Europæiske Råd en afgørelse om Europa-Parlamentets sammensætning, der sætter medlemsstaterne i stand til at vedtage de nødvendige nationale foranstaltninger til afholdelse af valg til valgperioden 2019-2024^[1].

Den 23. marts 2018 vedtog Det Europæiske Råd (artikel 50), der var forsamlet i et EU-27-format, retningslinjerne for rammerne for et fremtidigt samarbejde med Det Forenede Kongerige efter brexit. I henhold til retningslinjerne ønsker EU det tættest mulige partnerskab med Det Forenede Kongerige, bl.a. inden for handel og økonomisk samarbejde, sikkerhed og forsvar.

Det Europæiske Råd behandlede den 10. april 2019 en skrivelse af 5. april 2019 fra premierminister Theresa May, hvori hun anmodede om en yderligere forlængelse af den frist, der er omhandlet i artikel 50, stk. 3, i TEU. Det Europæiske Råd indvilgede i en forlængelse for at muliggøre ratifikation af udtrædelsesaftalen. En sådan forlængelse bør dog kun vare så længe, som det er nødvendigt, og under ingen omstændigheder længere end til den 31. oktober 2019. Hvis begge parter har ratificeret udtrædelsesaftalen inden denne dato, finder udtrædelsen sted på den første dag i den følgende måned.

Eeva Pavy
05/2019

[1] Det Europæiske Råds afgørelse (EU) 2018/937 af 28. juni 2018 om Europa-Parlamentets sammensætning (EUT L 165 I af 2.7.2018, s. 1).

